

Katariina Hakaniemi

**Oli myös
onnellisia
kuukausia**

DOCENDO

Katariina Hakaniemi

**Oli myös
onnellisia
kuukausia**

Copyright © Katariina Hakaniemi ja Docendo 2023
Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

ISBN 978-952-382-463-8

Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale
Painettu EU:ssa

Perustuu tositapahtumiin

Aluksi

Kuntoutuja on 22-vuotias mies. Sairaushistoriansa aikana depressio ja päihderiippuvuus pitkäaikaisena. 2.9. luoti lävistänyt oikean yläraajan proksimaaliosan ja tunkeutunut kainalosta rintakehään ja rintaytimeen. Selkäranka operoitu. Todettu motorisesti täydellinen paraplegia, tuntorajavan tasolla. Neuroopaattista kipua. Masennusta. Siirtyi Validian kuntoutukseen 26.9. selkäydinvamman kuntoutusjaksolle.

Kuntoutuja kertoo, että hänelle annettu adhd-diagnoosi jo 6–7-vuotiaana. Koulussa oli vaikea keskittyä. 10-vuotiaana vanhemmat eronneet. Asui ensin isänsä kanssa pari vuotta, muutti sitten äitinsä luokse. Peruskoulun alaluokilla pärjännyt hyvin, keskiarvo välillä jopa 8,5. Esiintynyt kuitenkin koulukiusaamista ja pahaa oloa jo varhain, ja päihhteitä kertoo alkaneensa käyttää 13-vuotiaana. Yhdeksännellä luokalla ilmennyt selvempää masennusta ja 16-vuotiaana siirretty lastensuojelulaitokseen. Ollut hoidossa muun muassa nuorisopsykiatrian poliklinikalla ja A-klinikalla.

Ryöstön takia ollut vankilassa noin 10 kuukautta, minkä koki erittäin ahdistavana aikana. Myöhemmin päihde-kuntoutuksessa puoli vuotta. Oli raittiina maaliskuusta heinäkuulle ja kävi aktiivisesti kuntosalilla. Sitten retkahti, mikä johti nykyiseen tilanteeseen.

Loppuarvio 12. joulukuuta 2018

ENSIMMÄINEN OSA

LUKU 1

Vihreä pallo

En ollut kuullut Josesta mitään lähes viikkoon.

Viimeinen elonmerkki oli ollut olematon: Facebookin Messengerissä loistava pikkiriikkinen vihreä pallo. Se oli kertonut minulle, että Jose oli parhaillaan aktiivisena sosiaalisessa mediassa. Sitten pallo oli sammunut ja huoli alkanut tehdä pesäänsä vatsanpohjaani. Sinne, minne se oli menestyksekkäästi raivannut itselleen lisätilaa jo vuosien ajan.

Vihreän pallon näkeminen antoi minulle hetkeksi rauhan. Viime lauantain jälkeen pallo oli kuitenkin sammunut kuin siitä olisi loppunut virta. Toivoin, ettei tämä tarkoittanut sitä, mitä pelkäsin. Sitä, mitä se yleensä tarkoitti.

Viisi vuorokautta. En pystynyt ajattelemaan mitään muuta, kun torstai-iltana tulin töistä kotiin. Riisuin farkkutakkini ja annoin sen pudota eteisen lattialle. Kävelin kengät jalassa olohuoneen halki parvekkeelle. Nojauduin kaiteeseen ja silmäilin takapihaa näkemättä mitään, vaikka elo-kuun pimeä ilta teki vasta tuloaan. Miten helvetissä tilanne oli taas päässyt tällaiseksi?

Kaidetta vasten nojatessani tunsin äkkiä, miten kireällä niskalihakseni olivat. Olkapäät olivat korvissa, leuat kuin hitsattuina paikoilleen. Oikean silmän takana tuntui painetta. Migreeni teki tuloaan.

Yritin rauhoittua ja kerrata faktoja, kuten minua oli neuvottu. Jose oli nuori mies, vasta parikymppinen, ja joskus nuoret miehet tekevät katoamistemppejuja. Moni muukaan vanhempi ei kuule aikuisesta lapsestaan mitään viikkoon, ja se on aivan normaalia. Ongelma vain oli se, että meidän elämämme ei ollut aivan normaalia, vaikka se saattoi siltä ulospäin näyttää.

Jokin oli nyt vialla, pahasti vialla, vaistoni kertoi sen minulle. Tuntui mahdottomalta olla paikallaan, muuten karmeimmat ajatukset saisivat minut lassottua ja kaadetua maahan. Tiesin myös, etten jaksaisi tätä enää kauan. Menettäisin mielenterveyteni, tulisin hulluksi, sekoaisin lopullisesti. Suustani karkasi hiljainen kirosanojen rypäs. Niitä seurasi tuttu polttelu luomien alla.

Viisi päivää oli liian pitkä aika. Kuudentena kaikki alkaisi selvitä, mutta sitä en vielä silloin tiennyt.

Meillä oli tapana pitää Josen kanssa yhteyttä muutaman kerran viikossa noihin aikoihin. Soittelimme silloin tällöin, ja jos hän oli selvin päin, tapasimmekin. En enää tavoitellut häntä jatkuvasti, kuten vielä pari vuotta aikaisemmin, kun hän oli juuri muuttanut omaan kotiinsa.

Itsenäistymisyritys oli ollut pelottavaa aikaa. Muiston herättämä puistatus kulki nytkin aaltona lävitseni.

Viime kuukaudet olivat muuttaneet paljon suhteessamme, ehkä terveempään suuntaan. En enää automaattisesti ollut kuin suuri, oranssi pelastusrenkas, aina valmiina lennähtämään sinne, missä Jose huitoi apua. Se oli ollut suuri askel minulle, alati pelastusvalmiudessa olleelle äidille.

Ja silti: silloinkin, kun pidin Joseen etäisyyttä, tarkkailin lähes maanisesti sosiaalisesta mediasta, milloin hän oli ollut viimeksi, no, hengissä. Paloiko Messengerin vihreä pieni pallo vai ei? Minussa taisteli taukomatta kaksi voimakasta halua: halu irrottautua Josesta ja halu pelastaa hänet. Olin synnyttänyt hänet tähän maailmaan, joten tehtäväni oli pitää hänet hengissä. Ajatus istui minussa kuin mustikkatahra valkoisessa pellavapöytäliinassa.

En ollut kertonut vihreän pallon tarkkailusta kenellekään muulle kuin Jannalle. Hän ei pyöritellyt päätään tai pitänyt minua hulluna, vaikka stalkkasin aikuista poikaani tällä tavalla. Janna ymmärsi. Hänkin oli usein huolesta pirstaleina veljensä vuoksi. Mikalle sen sijaan en asiasta juuri puhunut. En vain voinut, sillä keskustelut lisäsivät tuskaani ja syyllisyyttäni, vaikkei Mika sitä varmasti tavoitellut. Tämä taistelu oli taisteltava ilman häntä, vaikka olimmekin luvanneet rakastaa toisiamme ja olla toistemme tukena niin myötä- kuin vastamäessä. Mika ei ollut Josen isä, mutta minä olin Josen äiti.

Vilkaisin Facebookia ja panin sen saman tien tuskastuneena kiinni. Mikään ei ollut muuttunut sen jälkeen, kun viimeksi sitä katsoin. Yritin taas kysyä vaistoltani, mitä mieltä se oli Josen radiohiljaisuudesta, mutta en uskaltanut kuunnella vastausta.

Aktiivinen 25 min sitten.

Aktiivinen 12 t sitten.

Aktiivinen 1 vrk sitten.

Tyhjä rivi, ei tietoa.

Olin yrittänyt soittaa Joselle ensimmäisen kerran jo keskiviikkona, kun hyytävää hiljaisuutta oli kestänyt kolme päivää. Soittaisin muuten vain, vähän niin kuin hetken mielijohteesta, selitin itselleni. Tiesin, että jos tavoittaisin hänet, minun olisi helpompi jatkaa viikkoa ja elää normaailta näyttävää elämää.

Ennen puhelua olin ottanut matkapuhelimen laukusta, vilkaissut sen näyttöä vielä viimeisen kerran siinä toivossa, että Jose olisi jostakin syystä soittanut minulle. Mutta yhtään puhelua ei ollut tullut. Ei Joselta eikä keneltäkään muultakaan. Mielialani laski entisestään. Pojan nimi löytyi äskettäin soitettujen puheluiden kärkipäästä, valitsin sen ja painoin vihreää luuria. Nostin puhelimen korvalleni ja yritin olla painamatta sitä liikaa poskeani vasten. Suljin silmäni muutamaksi matelevaksi sekunniksi ja rukoilin mielessäni. Lupasin olla maailman ihanin lähimmäinen, jos pelkoni vain osoittautuisi turhaksi ja minulla olisi lähipäivinä lupa keskittää energiani johonkin muuhun kuin kadonneeseen lapseeni.

Yhtään hälytysääntä ei kuulunut. Nauhoite lähti heti pyörimään, toivoa antamatta.

Soititte matkapuhelimeen, johon juuri nyt ei saada yhteyttä.

Perkele. Paska. Voi vittu. Ajatukseni olivat äkkiä hyvin kaukana rukouksista. Hengitykseni ei tasaantuisi ennen

kuin olisin saanut poikaan näkö- tai kuuloyhteyden, tiesin sen ennestään. Peli oli siinä mielessä menetetty. Enää en voinut kieltää itseltäni sitä, etteikö mykäksi muuttunut kännykkä olisi merkki siitä, että Jose oli taas retkahtanut. Hän oli parhaillaan jossakin käyttämässä päihteitä. *Päihteilemässä*, kuten meillä oli tapana Jannan kanssa sanoa – ehkä siksi, ettei se kuulostanut aivan niin pahalta kuin mitä se oli.

Sinä iltana oli kuitenkin ollut pakko jättää asia sikseen ja toivoa, että saisin vapauttavan puhelun Joselta viimeistään seuraavana päivänä. Ota rauhallisesti, Anu, ohjeistin itseäni, ota rauhallisesti. Kaikki järjesty, kaikki järjesty.

Seuraavat, maratoninmittaiset päivät olivat lepattaneet ohitseni kuin harson takana ja karkottaneet normaalit äänet, maut ja hajut. Elin edelleen samassa etovassa epä tietoisuudessa. Joka aamu olin herännyt huonosti nukutun yön jälkeen uuteen, entistä pahempaan painajaiseen. Aivan kuin huoli olisi pitänyt matalaa, pahaenteistä muminaa pääni sisällä. Tiesin, että pian olisi tapahduttava jotakin.

Toisinaan sain kiinni jostakin järkeenkäyvästä selityksestä ja tunsin helpotusta. Ehkä olin sittenkin vain liioitellut, ja kaikelle olisi luonnollinen selitys. Olihan niin käynyt ennenkin. Ehkä Jose oli tavannut jonkin uuden tytön ja uppoutunut viettämään aikaa hänen kanssaan ja unohtanut kaiken muun. Aivan, sitähan se varmasti olikin! Jos nyt menisin koputtelemaan hänen asuntonsa ovea, hän varmasti nauraisi minut pihalle ja tuntisin itseni typeräksi. Hän seisoi oikein hyväkuntoisena ovensuussa, ruskeat silmät tuikkien, hiukset taaksepäin kammattuina, esittelisi uuden rakkautensa ja käskisi minun lähteä kotiin.

Hetken pystyin ajattelemaan näin, sitten pelko suti pensselillään taas eteeni viritetyn valkokankaan täyteen kauhukuvia. Ammuin järkiselitykset alas yksitellen kuin taivaalle lennätetyt savikiekot. Jokainen laukaus osui.

Ei, kyse ei voinut olla jostakin niin kauniista kuin rakkaudesta.

Palasin sisälle tutuksi käyneeseen asuntoomme. Pidin siitä paljon. Se oli kodikas ja lämminhenkinen, nurkassa komeili ylpeydenaiheeni, suuri peikonlehti. Olin aina tykännyt sisustaa ja tehdä kodistani mahdollisimman viihtyisän. Seiniä koristivat muutamat isäni maalaamat taulut ja myös jokunen oma taideteokseni.

Kävelin eteiseen ja ripustin takkini naulakkoon. Nappasin eteisen korista lempivillasukkani, jotka olin itse neulonut, ja laitoin teeveden kiehumaan. Onneksi Mika ei ollut vielä kotona. Saatoin antaa kasvojeni valahtaa. Yritin neuloa, mutta heitin kutimen koriin jo puolen minuutin jälkeen. Keskittymiskykyäni ei riittänyt kuin levottomaan huoneistossa vaelteluun. Oikean silmän takana tuntunut paine oli muuttumassa repiväksi kivuksi.

Kävelin ikkunasta ikkunaan, ovelta ovelle ja puristin kännykkää kädessäni. Jos elämäni olisi sarjakuvaa, jatkuvasta saman ympyrän kiertämisestä jäisi pian lattiaan samantlaiset jäljet kuin onnenlanttinsa kohtaloa kuumeisesti mu-rehtivalta Roope Ankalta. Hymähdin mielikuvalle. Tämä ei ollut sarjakuvaa, tai ainakaan ruudut eivät tuntuneet tutuilta. Onnenlantille olisi kyllä tarvetta.

Yritin keskittyä hengittämään syvään ja rauhallisesti, niin kuin neuvotaan. Neljään laskien sisään, kuuteen laskien ulos. Se kuulemma viestitti aivoilleni, ettei ole mitään hätää. Helpommin sanottu kuin tehty. Viesti hukkui jonnekin jo ensimmäisen uloshengityksen aikana, kun ajatukset vaihtoivat ravista laukaksi pillastuakseen pian lopullisesti.

Jätin hengittelemisen sikseen. Mietin, kenelle soittaisin. Mieleeni tuli Tiina, mutta hän oli reissussa miehensä kanssa. Kun viimeksi pari päivää sitten olin soittanut hänelle, olin jo puhelun aikana alkanut nyyhkyttää, ja puhelun jälkeen olin itkenyt yksin kuin vesiputous. Tiina oli lohduttanut ja vakuuttanut, että Jose on kunnossa ja saan häneen pian yhteyden.

”Se on ajan kysymys. Tiedäthän sinä nuoret miehet”, Tiina oli sanonut ja luvannut olla oikeassa.

Yhtäkkiä en jaksanut vastustella. Annoin paniikin vyöryä ylleni. Tunne oli niin tuttu, että se tuntui lähes turvalliselta. En voinut enää vain odottaa, että ihme tapahtuisi. Ei, vaikka olin luvannut itselleni mitä. Päätin pelastaa Josen vielä tämän kerran. Sitten en enää.

Lopulta tulee aika päästää irti – ja toivoa, että molemmat jäävät siitä huolimatta henkiin.

Tämä on tarina siitä, miten äiti yrittää pelastaa lainsuojattomaksi ajautuvan päihdesairaana poikansa ja millainen helvetti se kaikille osapuolille on. Pojan yksinäistä kujanjuoksua seurataan äidin näkökulmasta.

Kestää kauan ennen kuin läheisriippuvainen äiti löytää voimia sanoa pojalleen ne sanat, jotka hänen olisi pitänyt sanoa jo paljon aikaisemmin: ei, en ole käytettävissäsi, ellet ole raitis.

Oli myös onnellisia kuukausia on vahva ja koskettava kertomus, jossa toivo elää ja rakkaus kantaa – ja joka ei pääty niin kuin tällaiset tarinat usein päättyvät.

DOCENDO

ISBN 978-952-382-463-8

84.2

docendo.fi